

Ekkistan i Alva myr.

Vetenskapens ljus över fyndet.

Ett intressant bevis på vilka goda resultat, som kunna vinnas genom samarbete mellan olika vetenskapsgrenar, lämnar fil. mag. Egil Lindsten i Fornvännens sista häfte för 1938, som nu utkommit, vilket vi i kerthet meddelade i fredags. Det är i detta speciella fall arkeologen och folkloristikern, vilka gemensamt lyckats ge en förklaring på ett i sitt slag ensamstående och egendomligt fornynd, som sommaren 1929 gjordes på Gotland.

På en nyodling under Frixarve i Rone påträffades som bekant i utkanten av Alva torrlagda myr en ekkista med ett skelett och ett svärd, som visade att fyndet härstammade från bronsåldern. Begravningen skulle av allt att döma ha tillgått så, att kistan ställts ut på myren i en göl och senare bevarats i torven, när vattensamlingen växt igen. Så vitt man vet ha tidigare endast två fynd av samma art, d. v. s. gravkistor funna ute i forna vattensamlingar, gjorts tidigare i Sverige. En första förklaring, att mossfynden från bronsåldern skulle vara att betrakta som son- och blidkoffer åt vattenandarna för att mossarna ej ytterligare skulle breda ut sig och röva mark från den åkerbrukande befolkningen tillbakavisas bl. a. av det skäl, att även om befolkningen skulle ha observerat mossarnas tillväxt, denna knappast kan tänkas ha spelat någon roll för bronsålderns obetydliga åkerbruk.

Lika litet antagbar är, anser mag. Lindsten, att en hypotes att man skulle ha att göra med en modifierad begravningsstyp med dödskeppet, som förde den dödes ande till en annan värld. Att denna kult skulle ha spelat in, när kistan sattes ut i myren, är synnerligen osäkert. Magister Lindsten framhåller i stället genom att framdra en rad uppgifter ur gamla källor och i folkliga föreställningar, att man troligen har att göra med en sekundärbegravning.

Mossar och kärr betraktades i forna tider som tillhåll för onda andar som t. ex. det av Beowulf omtalade människoätande vidundret Grendel. I en levnadsbeskrivning över biskop Godehardus från 1,000-talet berättas, att biskopen bosatte sig vid ett kärr i Hildesheim, »där onda makter drevo sitt spel». Tacitus omtalar också, att germanerna plögade avliva vissa brottslingar genom att sänka dem i myrmark, en historia som även återfinnes i den fornisländska litteraturen. Parallellt med dessa och liknande föreställningar går i äldre tider seden att begrava liken av förbrytare eller av annan anledning fruktade människor som häxor och självmördare i mossar eller sumpmark. Stundom upptogs även liken av döda, som ansågos spöka, och begrovas på sådana platser för att hindra dem att gå igen.

På Uppsala kyrkomöte 1572 fattades bl. a. beslut att alla »lövjekäringar och lövjegubbar» skulle ur församlingens gemenskap uteslutas och »var de ock dö bortkastas uti dy och kärr och icke komma till de kristnas lägerstäder», varför det förefaller, som om denna sedvänja från bronsåldern skulle ha kvarlevat länge. Redan Adam av Bremen omtalade ett dylikt fall och seden bestyrkes ytterligare av spökhistorier, insamlade i Skåne, samt genom vittnesbörd i äldre handlingar.

Detta anvisar en möjlig utväg att tolka fyndet från Alva myr, framhåller mag.

Lindsten till slut. Vi stå här höft emot inför ett typiskt fall av undanröjning av en hatad eller fruktad person genom begraving i kärrmark. Ehuru löst fall av detta slags sekundärbegravning är känt annat än genom osäkra traditioner är de dock så självfallna för det sleg av prehistoriskt tänkande som rådde på bronsålderns tid att löst hindrar att kistan från Alva ursprungligen legat på någon annan plats men flyttats från den ursprungliga grav ut till myren.